

FALSITAS NARRATIONIS

De Electione *Stanislai* Leszczynii

⁊
Serenissimi atque Potentissimi Domini.
D O M I N I

AUGUSTI III.

DVCIS & Electoris Saxoniae
in Regem Poloniae Magnum DVCEM
Lithvaniae &c. ad faciendam utriusque
Electionis Paralellam in publicum
sparsae, à quodam Equite Polono
demonstrata.

FALSI TAS
NARRATIONIS

De Electione Germanici Imperatoris

&

Germanici Imperatoris Imperatoris

DOMINI

AUGUSTI III.

DUCE & Electoris Saxoniae

in Regem Iohannis Magni Ducem

Lithuaniæ &c. ad faciebant uniusque

Electionis Paratellam in primum

et a quodam Episcopo Polono

demonstrare.

236945

S 4722

D-98/550

2.02.

100. - S 1613

Nter alia scripta, si tamen sic dici me-
rentur, quibus partium STANISLAI
sequaces, Famæ Magnorum in Repu-
blica Virorum injuriæ, & quod pe-
jus est manifestæ veritati reluctantes,
pessimam causam suam hæcenus com-
mendare annisi sunt, quò ignaros re-
rum, quæ proximè actæ sunt, perni-
ciosis tranquillitati publicæ opinio-
nibus inficerent, benè pro Republica sentientes pessimis con-
siliis suis involverent, aut saltem eos, qui jam in reprobum
sensum dati sunt, ne resipiscant, obfirmarent: prodiit nuper
quædam narratio Typis Gedanensibus evulgata, quâ in lau-
dem operis, quod malè successit, impudenter liberales,
PseudoElectionem STANISLAI, non qualis re ipsâ fuit, sed
qualem fuisse decebat, prolixo quidem, sed ab omni veri-
tate prorsus alieno sermone, præsentium calamitatum au-
thores sibi male conscij deprædicant; è converso autem in
libera legitima & concordî Electione Serenissimi AVGV-
STI III, REGIS quosdam defectus, rigidi censores mali-
ciosè fingunt, ac ineptâ utriusque Electionis parallêlâ, seu
comparatione, suam summis encomiis extollentes, nostram
protervè damnant.

QVò itaque hujus judicij iniquitas, unicuique faciliùs pa-
teat, operæ præmium est, ut quæ in utraque Electione
acta sunt, breviter recenseam, ac veriori narratione, rei
aperta mendacia confundam; non quòd veritas hisce admi-
niculis egeat, ut quæ ipsa sui vindex est; aut quòd Cle-
mentissimi REGIS Nostri Thronum, quem justitia & Popu-
lorum amor inconcussum tutatur, exigua hacce oppella ad-
versus

versus folium, quod ventô raptur, imbecillesque factio-
rum capitum conatus propugnare prætendam, sed quæ
vidi & audiui, imò quæ authenticis documentis, & irrefra-
gabilibus testimonijs probari possunt, ipsemet genuinè, &
pro rei veritate ideò enarranda suscepi, ut boni Civis par-
tem hac in re adimplerem, ac quantum in me est, menda-
cio inoffensum progressum non permittens, eos, qui seducti
sunt, ab errore revocarem.

STatim post obitum Serenissimi AVGVSTI II. Regis ve-
ri Patris Patriæ, imò ipsâ fermè diè qua Idem gloriosis-
simæ memoriæ REX Noster desideratissimus, ingenti Rei-
publicæ damno, ad meliorem vitam transiit, nemo non vi-
debat, quantum Celsissimus ac Reverendissimus Dominus
Theodorus Potocki Archiepiscopus Gnesnensis Primas Regni
addictus esset *Stanislao Leszczyño* ob veterem amicitiam, &
sanguinis nexum sibi conjunctissimo, cui quò certiozem vi-
am ad Regium Poloniæ Diadema pararet, nihil intentatum
reliquit; Amicos Magnificis promissis; Æmulos ultrò oblatâ
amicitiâ; opibus & autoritate in populo potentiores, inso-
litâ humanitate; Clientes obtemperandi necessitate; Infe-
riores demùm persuasionibus, autoritate & affabilitate (quam
Gens nostra in Principibus Viris maximè respicit) callidè
temperatis, inducens, alliciens, cogensque quatenus pro
Stanislao sentirent. Decebat sanè primæ dignitatis in Re-
publica Virum, cujus præcipuum munus est, Legum promo-
vere observantiam, ut in hoc tristi rerum Statu, cor animum-
que ab omni privato studio integrum, Patriæ suæ Bono ser-
vâset, quin etiam alios Concives monuisset & compelleret,
si contra Patrias Constitutiones aliquid attentare ausi fuissent,
ejusdemque Patriæ felicitatem in concordi Electione REGIS
à voluntate Divina, quam consensus Populorum sequitur, cum
omni indifferentia expectâset: Sed peccatis nostris justam
iram DEI merentibus, secus factum esse conspicimus, siqui-
dem Celsissimus Primas Regni curas suas non publico bono,
aut privatis commodis impendens, vanis remonstrationibus
utilitatum, quæ ex Electione *Stanislai* in Rempublicam re-
dundare possent, suppressis autem periculis, quæ ob graves,
& manifestas rationes ex Electione hujusmodi nobis immi-
nerent

nerent, Candidati sui partes auxit, simul ac mala, quibus nunc affligimur invexit; Non latebat vicinos Principes quantum Primas Regni credulitate Concivium suorum abuteretur, unde monebatur a Ministris eorum, quò sibi à passione Reipublicæ exitiosa, & quæ inevitabile bellum toti Europæ aliquando inferret tum præsertim temperaret: Sed cum hæc remonstrationes quantumvis amicas, ad *Stanislaum* referri sentiebat, ceu jam jure victum, & in ævum ineligibilem, sat imprudenter regessit, hunc se velle, hunc decum exoptare, ac si diceret, occidat modò imperet. Iam ergo bellum, & Patriæ ruinam respirabat, ut ambitionem suam, sui que Candidati coronaret.

Comitia *Convocationis*, illa videlicet, in quibus Status & Ordines Reipublicæ tempus Electionis Regis designant, securitati internæ, & externæ prospiciunt, aliaque necessaria constituere solent, in diem 17. Aprilis Anno 1733. auctoritate Primatiali, ut solet, indicta, longè aliter quàm Parallelarius Gedanensis narrat, præpotenti factione Primatiali, ad suos fines cuncta disponente, habitâ fuisse, notorium est. Etenim in consessu Nuntiorum, electò Mareschalco Equestris Ordinis, Directore ejusdem Amplissimi Coetus, concessa quidem erat aliqua libertas sentiendi, & dicendi Nuntijs Palatinatum, & Terrarum, differebantque ad mentem instructionum suarum clarè & securè contra propositam exclusionem Externorum, deducentes, quòd nihil operetur, quandoquidem nec voluntatem, nec desiderium externis Principibus tollat, nec facultates, & vires adimat, quò minus Coronam nostram exambire possint, Legibus quippè nostris ut pareant nullatenus obstricti. Prætensum quoque Iuramentum exclusivum publicè detestabantur, deducentes, juramentum debere esse de re certa, licita, de meliori bono, & non in præjudicium alicujus, libertatem non limitans, neque legibus, quæ Electionem illimitatam esse volunt, contrarium; probantes insuper ante actis, ejusmodi juramenta rarò aut nunquam servata fuisse, immò quod nostrò ævò p. m. Eminent: Cardinalis Rádziejowski Primas Regni juramentum in Comitijs Regni Anno 1703. Lublini celebratis, Varsaviam redux violavit. Hæc & similia disse-

rentes, quamvis à factione Primatiali interdum acerbius arguerentur, utcunque tamen in confessu Nuntiorum audiebantur. Ast ubi eo ventum est, ut Nuntij Palatinatum cum Senatu conjunctionem de more fecissent, longe alia rerum facies apparuit; nihil enim libertati profuit Patrum Conscriptorum autoritas, ipsumque libertatis præsidium quod est *Liberum Veto* illis Comitijis quodammodo proferibi videbatur, Legum denique auxilia, ceu jam invalida frustra invocabantur, adeò ut vix vel vestigium veteris illius Reipublicæ observasses. Quandoquidem Nuntiis nulla dicendi libertas dabatur, dicentes concitato clamore impediabantur quò minus audirentur. Illi autem, qui prætensi Iuramenti nullam esse utilitatem disertè asseriebant, contumeliosè habitj, pugnisque contusi obmutescere cogebantur, verentes, nè quod inscientia minabatur, ex alto præcípites agerentur. Nec majorem Senatoribus tam Spiritualibus, quam Sæcularibus reverentiam sui impotens factio exhibuit, ut quos silere protervè jubens, super rem non existentem & incognitam. non datò deliberationi locò jurare coegit: idemque Iuramentum de non eligendo Extraneo, immò etiam excludens Patriotas, quorum plurimi, quia magnam inter Concives æstimationem habent, ideò, quod in ditionibus externis possessiones haberent, ab omni spe acquirendi Coronam, removebantur, ex sententia sua conceptum (antequam Projectum Comitiorum Convocationis formatum esset, quod primum esse debuit) etiam Nuntios quantumvis reluctantes explere compulit; quò videlicet angustioribus terminis indefinitam hæctenus Electionis libertatem coarctaret: Cui tamen Celsissimus Dñus Ianussius Dux *Wisniowiecki* Castellanus Cracoviensis zelosissimus Patriarum Legum assertor, subito ac conjunctio Nuntiorum cum Senatu facta esset, per expressum caverat, ne scilicet in hisce Comitijis aliquid statueretur, quod antiquis Legibus, præsertim tempore Sigismundi III. & Michaelis Regum sancitis præjudicaret, sed hæcce admonitio gravissimi in Republica & Primi in Ordine Sæcularium Senatoris, suis opinionibus infascinos non commovit, ut intelligerent, & saperent. Expeditis juramentis ægrè obtineri poterat, ut Projectum Convocationis, potius vero Confæderationis Generalis publicè præleo

prælegeretur, quia autem ex arbitrio factionis Primatialis scriptum erat, jam ideò vim legis obtinuisse censebatur, frustra petentibus Nuntijs, ut quæ ipsis perperam inserta esse videbantur, pro munere suo indicarent, aut saltem ex voto Fratrum adjungenda exponere liceret; Cùm autem lectio Projecti continua interpellatione Nuntiorum impediretur, promissum, tandem erat ab Illustri Massalski Marechalco Comitiorum, integrum unicuique fore, quæ è Republica videntur in medium proferre, seque omnibus dicendi veniam daturum; sed finitâ lectione Projecti; Experti sunt Nuntij quàm turpiter ipsis cum injuria publicæ Fidei illusum sit, siquidem expetitam pluries libertatem dicendi, factio Primatialis incondito clamore strepituque impediens, ad subscribendum his quæ præpotenter, & imperiosè dictaverat, cum jugi oppressione liberæ vocis impulit; Cujus violentiæ testes sunt frequentissimæ subscriptiones Senatorum, & Nuntiorum, quibus certæ præcautiones, quas *salvas* vocant, passim adnotatæ leguntur.

Hôc modò finita Comitia Convocationis, sequebantur privati Conventus Palatinatuum, qui *Relationis* dicuntur, eò quòd Nuntij obligentur Fratribus referre, quæ in Comitijs Generalibus acta gestavè sunt. In his deinde Conventibus non eòdem ubique animò Acta Convocationis audiebantur, erant quippe, qui violenta consilia reprobarent, & quibus placerent, præsertim factioni Primatiali addictis, vel quibus spes utilitatum ex Electione *Stanislai* literis Primatis Reipublicæ appromissa, vana utique arridebat. Reliquum temporis, quod à Convocatione ad Comitia Electionis supererat, impendebat Cellissimus Primas pro lucranda popularitate favore *Stanislai* sui, ut in quo capacitatem, authoritatem, & validitatem cæteris Polonis superiorem, cum gravi injuria Gentis, se observasse fatebatur, ac si ipsi soli datum esset videre, quod alij non viderent, vel quòd ab arbitrio, & judicio solius Primatis fors regnandi dependeret, nec haberet Polonia Viros seu Nobilitate generis, seu præstantiâ meritorum pares *Leszczyńio* vicinis Potentijs in viso, quia Polono Sceptro in perpetuum inhabili publica lege declarato. Ita demum Candidato suo Primas Regni malò nostrò adhæsit, ut amicas remonstrationes Ministrorum & Ablegatorum Potenti-

tissimorum in Europa Principum; nè fortè *Stanislaum* ad
Thronum promoveret, præcaventium, indignè rejecerit, nec
publicam audientiam, quò desideria Principalium suorum Or-
dinibus exponerent, concesserit: multò minùs autem Respu-
blicæ communicaverit, quæ nomine Principum Vicinorum
intuitu Electionis postularent. Iuvat hoc locò meminisse
providi Majorum nostrorum consilii, quod in Actis Interre-
gni de *Henrico Valesio* Rege descriptum, tunc omnino imi-
tandum erat. Habuit tunc Respublica Viros Natalium splen-
doribus, prudentiâ, opibus, & authoritate in Populo præ-
pollentes, è quorum numero Ioannem Kostka Sendomiri-
ensem & Andream de Tenczyn Belsensem Palatinos, ad Thro-
num evehi plerique exoptabant; exorta tamen dissensione in
Comitijs Electionis mutârunt consilium pretiò pacis & tran-
quillitatis publicæ, Regnique fasces alicui Archi Ducum Aus-
triæ jam jam deferebant: interim dum hoc fine omnia di-
sponerentur, advenit ab Imperatore Turcico, non aliquis
cum charactere repræsentativo insignis Legatus, aut pri-
marie distinctionis Minister, sed simplex Emissarius, quem
Turcæ *Czausz* vocant, monendo Ordines, ut ab Electione
Austriaci cessarent, nisi bellum sibi inferri mallent. Hæc
quantumvis imperiosa, & Majestate Respublicæ indigna es-
sent, meruerunt tamen providam reflexionem Majorum no-
strorum, quia exclusionem ab Ethnico Principe factam, æque
tulerunt, nè Patriam exitioso bello exponerent. Ast in præ-
senti casu, non eadem publici periculi ratio, nulla oppositi-
onis Christianorum Principum consideratio, ac diversa longè
sacri Legatorum Characteris æstimatio Celsissimo Primati
fuit. Qui vel ideò instans periculum ab Ordinibus Re-
gni ignorari, aut non credi volebat, nè fortè maluissent eli-
gere Regem, sub cuius imperio securi, tranquilli, ac felices
viverent, quàm *Stanislaum* malorum, quæ jam patimur cau-
sam. Vidimus utique quàm indignè habiti fuerint, quicun-
que certam notitiam attulissent de adventu Exercitus Rnisi-
ci in Lithvaniam, cùm ceu impostores contumeliosè repul-
si, tanquam conquesta instrumenta ad avertendum animum
à Candidato Primatiali Electoris Populi alto supercilio despi-
cerentur. Horum relationes verissimas, nova in dies com-
menta, in Palatio Primatis studiosè evulgata suppresserant,
ut

ut quibus Authocratricem Russiae, Asiatico vel Civili bello impeditam, nostris rebus vacare non posse, vel alijs ex rationibus, quæ factoribus in promptu erant, Copias suas à finibus Reipublicæ revocasse, rerum ignaris imponebatur. Nec deerant, qui hos, similesque rumores, pro re verissima venditarent, ac fabulas in conclavi Primatiali malitiosè confictas, tanquam authenticas, & è longinquo allatas, sibi mentientes, affecurarent. Notorium præterea est, Celsissimum Primatem (quò magis instans periculum celaret) quotiescunque Ministri Extranei secretius insinuatò Principalium suorum desiderio in puncto observantiæ Legis, & Constitutionum de anno 1716. 1717. & 1718. recessissent; aliud longè, quàm illi dixerant, composito ad lætitiæ vultu, in publico protulisse, nempe quòd Principes hi, præpensæ Electioni jam assentirent, nihilque superesse quod a potentia eorum Respublica metuat. Quod deinde commentum ad decipiendum Electorem Populum, suisque involvendum artibus, pessimè inventum, autoritate Legati Gallici mirum in modum adjuvabatur: præsertim cum is, asserere non dubitaret, quòd jam intercessissent pacta, quibus Cæsar, & Russia, Regi Christianissimo promittebant, non impedituros se Electionem Stanislat: Ita ut Ministri harum Potentiarum cogerentur priores insinuationes suas, tam ore tenus quàm in scripto repetere, ac dolum Gallici Legati publicè arguere.

VENIT tandem terminus Electionis per Comitia Convocationis designatus, in quo comparuit numerosissima Nobilitas ex omnibus Provincijs, & Palatinatibus, Regem sibi electura, non quem ambitio præpotentium obtruderet, sed qui liberis suffragiis, ac concordibus Civium votis, scilicet nemine contradicente, hoc fastigio dignus censeretur. Comitia illa ab Electione Mareschalli Equestris Ordinis, de more Gentis capta sunt, & colligebantur suffragia, non sine contentione, quam divisa studia Competentium excitabant; Interim dignitas hæc Dño, Radzewski Succamerario Polnienfi, affinitate, & prioribus obligationibus Stanislaò maximè addicto, pluralitate votorum delata est, plurimùm an nitente Primate, nè videlicet tam valido Administro factionis violentiæ destitueretur. Eo successu factio Primatialis lon-

gè ferocior, *Stanislaum* Regem appellavit priùsq̃am eli-
geretur, omnique specie libertatis, quam hactenus utcun-
que simulaverat, remota, Principem liberæ Genti imperiosè
imponebat, quem tamen non nisi omnibus consentientibus Sce-
ptrum capeßere jura Nostra volunt. Mox crimen erat,
morte expiandum, si quis, præter *Stanislaum*, alium Candi-
datum expetiisset; eò quòd vix aliquando tribus, aut duo-
bus minùs Diadematis sui Competitores Respublica habu-
it, vel quòd ipsum Electionis vocabulum, plures Candida-
tos præsupponat: unus enim ille, quem jam in Confoedera-
tione Sendomiriensi Ann. 1704. ejuraverat, Celsissimo Pri-
mati sufficiebat. Longè demum periculosius suadere, nè
prætensa Electione fata Reipublicæ præcipitarentur. Eoque
res devenit, ut nec Senatores, nec Nuntii, qui factioni e-
jus suspecti erant, eò quòd pro libertate Electionis sentirent,
aut dicerent, ad *Szopam*, & intra vallum venire possent sine
manifesto discrimine honoris, & vitæ: cùm præsto essent,
qui vel maledictis impeterent, vel apertâ vi ex nutu Prima-
tis, infantes opprimerent. Ac ideò aliqui Palatinatus Lithva-
niæ, priusquam Campum Electoralem accederent, missis ad
Primates Legatis, securitati suæ præcavebant, protestantes
simul, de nullitate eorum, quæ cum præjudicio Legum, aut
oppressionem *liberi veto* attentarentur.

HÆc rerum facies erat, cùm Celsissimus Princeps *Wisnio-
wiecki*, Supremus Magni Ducatus Lithuaniae Cancellarius
(quem Paralellarius Gedanensis ex occasione privatae dissen-
sionis Pragæ abivisse fingit) indignatus, quòd tam audacter
avita Libertas jugularetur, *Szopa* excederet, atque Pragæ
se conferret, quò remotior esset à tam tristi spectaculo, cui
exhibendo, Celsissimus Primas jam se accingebat. Iram
magni in Republica Viri hujus, exacuit levis cuiusdam homi-
nis audacia; is enim de ingressu Copiarum Russicarum Or-
dines pro debito suo monentem, publicè insimulare non
erubuit, ac si ipse Princeps invasionis author esset. Fabu-
la Primati gratissima, mox publica fuit; factione ejus malè
inventam, studiosè propalante: gravia deinde scommata in
Principem petulantiùs dicebantur, jamquè vis imminabat
malitiosè delato, quæ cuidam familiari, à factiosis infereba-
tur;

tur; ita ut *Wisniowiecius* sibi suisque a malè composita multitudine metuens, protestando de ejusmodi oppressione *Szopam* defereret. Abeuntem sequebantur Amici, Civiumque numerosæ Cohortes, quibus æquè acerbum erat oppressam Electionis libertatem, violata jura, Legesque videre.

Commentum illud de cointelligentia Cancellarii Lithvaniæ cum Russis, mox omnibus, qui pro *Stanislao* non sentirent, affingebatur, Primate causam mali, ob proterviam suam ingruentis, in alios sollicitè reiiciente: Vnde addictos factioni suæ incitavit, ut ab omnibus testimonium exigerent, quòd nec directè, nec indirectè invasionem Russorum sollicitârint. Nemo erat qui tali testimonio subscribere recusaret: ipso duntaxat Celsissimo *Lubomirski* Sacr: Rom: Imp: Principe Palatino Cracoviensi inferente; quòd propositioni hujusmodi assensum suum daturus esset, dummodò pariter adjungeretur, Gallorum, Svecorum, Turcarum, & Tartarorum auxilia à nemine sollicitari. Consilium id zelotissimi libertatis Assertoris, eò quòd Primati minùs conveniret, quidam è factiosis (quorum ingens numerus Curules Procerum pro libertate Electionis sentientium obsidebat) acerrimè redarguit, petulanter subjungens, ejusmodi propositionis Authorum capita, falcibus demetenda esse. Ad quæ Palatinus, Vir animi omni periculo superioris, falces Agricolis relinquendas, ut quæ in *Szopa* Confessui Amplissimi Senatûs destinata, nullius usui essent, gravi sermone respondit: atque contra oppressionem libertatis, cui nec Legum, nec Senatûs Autoritas aliquo præsidio erant solenniter protestatus, illicò *Szopam* reliquit, & Pragam abiit. Mox eò advenère Celsissimi, Reverendissimus, Illustrissimus ac Excellentissimus Domini *Hofius* Episcopus Posnaniensis, Princeps *Wisniowiecki*, Castellanus Cracoviensis, *Oginski* Trocensis, *Szoldarski* Iunivladislaviensis, Princeps *Radziwil* Nowogrodensis, *Sapieha* Podlachiæ, *Czapski* Culmensis, *Zaba* Miniscensis, *Potylicki* Czerniechoviæ Palatini, *Skarbek* Lanciciensis, *Zaba* Brestianensis, *Lazowy* Mscislaviensis, *Dunin* Radomienensis, & *Zahrzewski* Santocensis Castellani, Princeps *Sanguſko* Mareſchallus Curiae M. D. L. *Branicki* Vexillifer & Supremus Rei Armamentariæ Regni Præfectus, Princeps *Radziwill*

C

Supre;

Supremus Stabuli Magni Ducatus Lithuaniae Praefectus, *Cetner* Praefectus Culinæ, *Rzewuski* Incisor, *Poninski* Instigator, *Szem-bek* Vexillifer Curiae Regni, *Zawisza* Ensisifer, *Sapieha*, & *Ty-ski* Notarij Magni, atque *Sedlnicki* Vice Praefectus Stabuli Lithuaniae, *Vdalricus* & *Albertus* Principes *Radziwillij*, *Sapieha* Brestianensis, *Szoldarscij* Iunivladislavienses Palatinidæ, alijquæ, quos vel periculum vitæ à potentiori Factione comminatum, Varavia emigrare impulit, vel quod expirantis quodammodo Libertatis testes agere nollent, Longum esset omnium nomina, quos tum adversus præpotentiam Primatis sanctiori fœdere conjunctos Pragæ vidimus: sufficiat dixisse; quod considerata dignitate tantorum Procerum, atque frequentia Nobilitatis, magna certè pars Reipublicæ Pragam occupabat, ut jam nemo sanæ mentis de aperta scissione ambigere potuisset. Accesserunt deinde Celsissimus ac Reverendissimus Episcopus Cracoviensis, Illustrissimi *Malachowski* Opoczinensis, *Męciński* Vielunensis, atque *Mści-slaviensis* Capitanei, cæterique innumeri, quorum præclara Nomina solemnī Protestationi subscripta leguntur, grataque celebrabit posteritas. Nec ita cæcutiebat Primas Regni, quantumvis ardenti *Stanislai* favore infascinetur, ut non vidisset molimina sua, Pragensium fortitudine, sat potenter prosterni; totque Proceribus & Nobilibus contradicentibus, non posse, nisi in scissione, *Stanislaum* nominari, quod cum evitare consultum erat, misit aliquoties Delegatos, qui offensos deprecarentur, peterentque, ut mutato consilio ad Campum Electoralem redirent: precibus non deerat pondus, quod firmissimas mentes plerumque inflectere solet, sed animus priscae virtutis tenax, non patuit dolosis precibus, pretiumque rejecit, maximo Reipublicæ bono, & Libertatis.

Ejusmodi constantiam, ac cuivis fraudi impervium zelum, factio Primatialis contumaciæ arguebat, jamque Proceres & Nobiles, quò ab oppressorum tyrannide securiores essent, in adverso Vistulae littore Patriæ suæ providè consulentes, & *Stanislaum* sibi imponi renuentes, ceu exclusos à jure eligendi Regem respiciebat, ac quos nunc anxius, uti necessarios invitaverat, pro absentibus reputari volebat. Hac itaque resolutione accepta, quâ nempe libertas vetandi, inau-

dito

ditò à condita Republica exemplò, crudeliter supprimebatur, placuit Celsissimo Primati, ut Palatinatus è Castris evocarentur, atque sub Vexillis suis *Szopa* propiùs accederent: quibus deinde, exceptis nonnullis, suo ordine dispositis, die ii. Septembris, Celsissimus Primas insedit equo, & magno amicorum clientumque suorum stipatus agmine, proficisciebatur, certè non animò colligendi vota in Regem, quem liberrimis suffragiis, nemineque contradicente eligere decet, sed animò imponendi, & sua autoritate nominandi *Stanislaum*. Siquidem nullò aliò Candidatò, quem Nobilitas indicari vehementiùs expetiit, pro natura Electionis propositò, unicum *Stanislaum* suum obtrudebat, nec auditò responsò Palatinatum (quorum aliqui Principi *Wisniowiecki* Castellano Cracoviensi suffragia sua contulerant, plurimi autem *Stanislaum* simpliciter contradixerant) propinqua Electoris Populi Signa, festinans adibat, continuò acclamante numerofo comitatu *Vivat Stanislaus*: quò nec contradictio Nobilitatis, nec diversa à studio Primatis suffragia audirentur. Sequenti die Celsissimus Primas reliquum circuli vitiosi, eòdem quò diximus modò perfecit, omisis tamen nonnullis Palatinatibus, quorum voluntatem sibi contrariam fore suspicabatur. Iam ergo Ipsa duntaxat Nominatio, consummando operi huic deficiebat, quæ nè forte cum scandalo, & nimis evidenti libertatis oppressione fieret (præsertim cùm Celsissimus Sacri Rom: Imp: Princeps *Lubomirski* Palatinus Sendomiriensis solenniter protestatus fuisset, nullam ac invalidam Electionem fore, nisi priùs Confæderati Pragenses ad Campum Electoralem redirent, & liberis votis suis ad Electionem concurrerent) miserat Primas ad Protestantes Pragenses ex Senatù, Illustrissimos DD. p. m. *Szaniawski* Episcopum Chelmensem, atque *Podoski* Castellatum Plocensem, jam autem ex Equestri Ordine Magnificos *Poniński* Dapiferum Posnaniensem, *Peplowski* Succamerarium Podoliæ, & *Wolski* Vexilliferum Vilnensem cum invitatione ut adessent Electioni: pariter invitabatur Celsissimus ac Reverendissimus D. Episcopus Cracoviensis, Electioni *Stanislai* æquè contradicens, ad id tamen tempus Varsaviæ subsistens. Ast tædiosa fuit Dño Primati omnis expectatio, vicique omnem rationem sui impotens passio ambitioni conjuncta: non expectato enim reditu De-

legatorum, imò cum adhuc Pragæ verba facerent, nominavit *Stanislaum*, exitiosâ certè festinatione, eumque aliquot ante diebus Varſaviæ latitantem, per tumultuosas acclamationes factioni suæ addictorum, & repetitas explosiones machinarum bellicarum, Regem publicavit; priusquam verò Ecclesiam Collegiatam pro decantando Hymno Ambrosiano adiret, *Szopam* exuri mandavit, his ignibus fatale Civilis belli incendium inflammans. Interim eadem ipsâ die Palatinatus, quorum libera vox non audiebatur, & contradictio despectui erat, à Campo Electorali, seu potius à tristi oppressæ Libertatis theatro Pragam adiverunt: ut in illa consiliorum, & doloris societate, veriores Rempublicam, scilicet quæ libertate regitur, constituerent: Quidam autem cum Cohortibus suis domum redierunt, Actis publicis solennissimas Protestationes inferentes, authentica certè documenta impositivæ Nominationis Primatialis.

Tanta tum erat frequentia Procerum, & Nobilitatis in Campis Varſaviæ oppositis, quanta justum exercitum efficeret; utique *Stanislao* ipsi à fenestra Arcis prospicienti, admirationi simul ac terrori erat, quoties densa Equitum agmina, sub signis longè latèque ordinata, Reipublicæ consulere, ac tandem prætenſam Electionem suam, ceu illegitimam, violentam, impositivam, & despoticam detestari videret, ac tum primùm quòd à Primatè & Factione ejus Electionem unanimem fore promittentibus, deceptus esset, agnovit seròque doluit.

Iam veniamus ad Electionem Serenissimi AVGVSTI III. Domini Nostri Clementissimi justam certè & legitimam. Eventus probavit vana ac planè nulla fuisse commoda, quæ Celsissimus Primas Regni, ex Electione *Stanislai* promittebat, jam enim Exercitus Russicus suum inquirens hostem, Varſaviæ imminabat, nullatenus, ut paulò ante fingebatur, finibus Regni cessurus: itaque *Stanislaus* non securitatem adversus ingruens periculum, atque inevitabilis belli incommoda, Legumque monſtrosam læsionem (quorum ipse causa est) Reipublicæ providere, sed sibi suisque fugâ consulere, inter primas prætenſi Regni sui curas habuit. Nè tamen
Ordi.

Ordinibus Reipublicæ abrogandæ usurpationi suæ; restituen-
dæquæ paci Pragæ sollicitis, auctoritatem Comitiorum re-
linquere videretur, Acta eorundem nonnullis ex arbitrio
suo statutis, rescindi voluit, & tùm demùm Gedanum abiit,
Primate, Episcopo Plocensi, Principibus *Czartoriscis*, Maso-
viæ, Marieburgensi, & Pomeraniæ Palatinis, aliisque nonnullis
fortunam ejus eò sequentibus. Priusquàm tamen abiret *Sta-
nislaus*, ut à clementia prætenlum Regnum suum auspicari
videretur, quindecim dierum inducias Ordinibus Reipu-
blicæ Pragæ congregatis concedebat, quò se Regem agno-
scerent, ejusque obedientiæ se submitterent, nisi pro hosti-
bus Patriæ, & Rebellibus censi mallent: mandata hæc
humanitate, promissis, aliisque artibus, quibus vel generosissi-
mæ mentes patere solent, sat benè temperabat, sed nullo
successu; siquidem strenuis Patriarum Legum, & libertatis
Defensoribus, longè superior comminato periculo, vel pro-
missa utilitate animus inerat, nec jugum, quod præpotentia
Primatis paraverat, subire volebant, usurpationem *Stanislai*
inviecta fortitudine detestantes. Itaque cùm nec precibus, nec
minis, constantia Ordinum flecti posset, vi adigendos *Stanisla-
us* meditabatur, ut vel sic liberam Gentem suæ subiiceret
dominationi: sed consilia hæc quantumvis secretiùs ageren-
tur, non latebant Ordines, qui ut suæ providerent securita-
ti, atquæ fraterni sanguinis diluvium evitarent, aliquot leu-
cis Pragâ, insperata resolutione abiverunt. Id cùm *Stani-
slao* innotuisset, subitò, & adhuc non elapso tempore Amni-
stitiæ ab ipso propositæ, aliquot Cohortes militum suæ fa-
ctionis abeuntes persequi, & hostiliter aggredi jussit, Fæde-
ratis Pragensibus vim egregiè repellentibus, quàmvis tamen
sat impedire non potuissent Aggressores, quominus cæsis
aliquot Domesticis, ac gregariis Militibus, currus nonnulo-
rum Procerum deprædarentur, vel abducerent. Hæc
erat fides publica, prætensumquæ Regium verbum *Stanis-
lai*, quò Ordinibus ad se Accisuris amnestiam polliceba-
tur, hæc deinde observantia induciarum. Hostilitate illa
inspectata certè, non minuebatur animus Ordinum, sed
augebatur, quò firmiori vinculo adversis omnem potentiam
coalescerent, convenirentquæ *Vegrovia*, DEO justæ causæ

vindice, *Stanislaum* vel ob violatam publicam fidem præcipiti fugâ puniente.

Remanſerant tum Varſaviæ, Illmi Kijoviæ & Lublinenſis Palatini, malorum præſentium ſtrenui cooperatores, qui tractis in partes ſuas aliquot Cohortibus militariſus, conductis, que ære Gallico plurimis ſtipendiarijs, tranſitum Viſtulæ impediebant, nè Ordines Reipublicæ ad priorem Locum, quò illos præpotentia Primatialis cedere coegerat, redire poſſent. Interim redierunt in tempore ſex Septimanarum Comitijs Electionis præfixo, nondùm elapſo, ac pleno jure, & legitima activitate uſi, Actum Electionis Regis reaſumpſère. Necdum Varſavia libera erat à Militia eorundem Palatinorum, cùm Ordines Pragam repetiſſent, tranſitum Viſtulæ majori vigilantia armati cuſtodiebant. Horret animus, & verba deſunt, quibus exprimam, quanta tum audacia Iuri Gentium, nullibi non ſancto, omnibus injurioſa Factio *Stanislai* inſultabat, ut qua jubente prædæ magis, quàm bello aſſueti Milites illi, promiſcûè quæſiti, ac ad omne nefas parati, Palatium Regium æquè ac Miniſtri Ruſſici oppugnabant, ſpoliabant, aditus Palatij Legati Cæſarei obſidebant: innocentes ad carceres deducebant, nullumque genus perulantia Militia illa ferox non exercebat; ita ut Ordines nullatenùs priorem Locum accedere poſſent. Nè tamen tempus Electioni datum infructuoſum elaberetur, Ordines Reipublicæ Majorum ſuorum exemplum imitati: eoque attentò quòd Electioni nullus ſit Locus. Lege conſtitutus, quem pro temporum circumſtantia, ac neceſſitate, integrum erat Reipublicæ pro placito aſſignare, & mutare, Actum hunc in Campo ad Pagum *Kamionna* dictum, ubi olim *Henricus Valeſus* Anno 1573. electus fuerat, Deo, per quem Reges regnant adjuvante, peregerunt: ac quod felix fauſtumque ſit, Sereniſſimum FRIDERICVM AVGVSTVM Regium Poloniæ, & Lithuaniæ Principem, Ducem Electorem Saxoniz, &c. Principem certè juſtum, piũ, clementem, omnibuſque Regijs virtutibus dotatum, teſte & applaudente Cælo, triſtã Legum viã, cum exactiſſima *Liberi veto* obſervantia, concorditer, & nemine cogente, vel contradicente, elegerunt; Eum Regem ſub nomine AVGVSTI TERTII nominante Illuſtriſſimo, Excellentiſſimo, ac Reverendiſſimo Domino *Hoſio* Epifco.

piscopo Polnaniense, quo jure propter abusum Primaticalem, tùm in absentia Illmi Episcopi Vladislaviensis legitime utebatur. Er hæc est vera, atque genuina Relatio de Actis in utraquè Electione, quam mendaci & falsissimæ Narrationi Paralellarij Gedanensis. opponimus.

Iam quod attinet *Paralellam* quæ narrationem Gedanensem immediate sequitur, eam ut est, hîc apponimus, quò Authoris pessima fides, ex responsione nostra, cuivis puncto subjuncta, Benevolo Lectori lucidiùs pateat.

Paralella Electionis in Regem Poloniæ.

Stanislai Leszczynski.

I. *A*Tota Republica congregata legitime, hoc est ab omnibus Palatinatibus Terris & Districtibus, plusquam ad sexaginta millia computatis, circa explorationem sensuum per Celsissimum Primatem Regnis quinam in Regem Poloniæ deberet nominari: inclamatus est Stanislaus Leszczynski prompta & cocordi omnium vote, & Supremo Regni Mareschallo proclamatus & publicatus.

Serenissimi AVGVSTI

III. Regis

1. *N*E unus quidem fuit in Campo Electorali ex tot millibus Hominum qui Nomen Serenissimi AVGVSTI proferret: unde si nec Reipublicæ, nec à Reipublica fuit propositus, nullatenus nominari potuit.

Respondetur ad I.

NUllatenus à tota Republica Stanislaus Electus est, sed tantum à numerosiore Nobilitate, scilicet à quadam multitudine mente confusa, dolosis persuasionibus, vanisque promissis Primatis in partes Stanislai tracta, vel coacta. In scissa Re-

publica, viginti aliquot Senatoribus, & plurimis Palatinatibus reclamantibus, contradicentibus, & protestantibus, impositivè, despoticè & violentissimè nominatus, proclamatus. Iam autem Electio ut Legitima, legibusque conformis sit, nec quidem uno Nobili contradicente fieri debet.

E Contra Serenissimus AVGVSTVS III. Regius Poloniae & Lithvaniae Princeps, Dux & Elector Saxoniae, in Regem Poloniae à Republica legitimè congregata, pleno jure & activitate, quæ non in factione Potentium, sed in observatione Legum vim & robur habet, gaudente & utente, unò labiò, & festivis vocibus, scilicet nemine contradicente, nullâ vi & violentiâ, adhibitâ cû omni *Liberi Veto*, ac Legû observantia debitè ritè & legitimè electus, nominatus, & proclamatus est. Falsum est, quod Paralellarius fingit, Serenissimum AVGVSTVM nec Reipublicæ, nec à Republica fuisse propositum, siquidem non deerant qui Eum Regem maximè exoptarent, ceu Principem pium, justum, prudentem, clementem, cæterisque Regijs virtutibus ornatissimum, ut qui, è stirpe Regiolagelonica procedens, felicitatem Reipublicæ aucturus esset, Magnique Genitoris sui optimas pro Bono Patriæ intentiones effectu completurus. Vidimus utique Propositiones typis impressas nomine ejusdem Serenissimi Regis Nostri, tempore Comitiorum Electionis publicæ distributas, longè majora ac certiora commoda, quàm vana promissa *Stanislai* erant, demonstrantes, omnium manibus teri ac probari. Quòd autè Candidatus hic in Campo illo jugulatae Libertatis ad Pagum *Wola* non fuerit auditus à Palatinatibus proponi, Primatis violentum opus est, cui nullus præter *Stanislaum* Candidatus cordi fuit, cû libera suffragia clamoribus factionum ac armorum strepitu supprimeret, vocemque Electoris Populi liberam, quodammodo infaucibus præfocaret. Non deerant enim Nobiles, qui Serenissimum AVGVSTVM Electorem Saxoniae REGEM Poloniae exposcerent, nominarentve; quorum plurimi è diversis Palatinatibus ac Districtibus recenseri possent, sed quantò vitæ periculò libera suffragia depromebant, vix dici potest. Illi enim qui tumultuosis acclamationibus feroces, suæque præpotentiæ confidentes Primatem stipabant, Nobiles pro libertate sentientes, ceu Hostes respiciebant, aliumquè Candidatum

datum præter *Stanislaum* nominantes; strictis ensibus aggrediebantur, vel scloporum fulmine petebant. Tam inauditam in libera Gente oppressionem pluribus authenticis testimoniis probare possemus, præsertim Generosorum *Gaspari Kono-pnicki*, *Ioannis Wichrowski*, *Stanislai Morawski*, aliorumque, quorum primus testatur, quòd cùm **FRIDERICVM AVGVSTVM** inclamasset in Campo Electorali sclopo petebatur, evasit tamen periculum, equo cui insidebat occiso. Reliqui fide Nobili asserunt, eadem de caula Nobilem *Kolczynski* è Palatinatu *Siradiæ* in eodem campo interemptum fuisse.

Quo tempore.

2. **E**LECTUS est tempore determinato per Constitutionem Convocationis immediatè in Anno 1733. celebratæ, quæ præscribit ex gravissimis rationibus ut quantocius expediat Electio REGIS; Instantibus insuper tempore ipsius Electionis Palatinatibus, ut Nominatio Regis quàm primum perageretur, prout in simili casu id practicum fuit in Electione *Vladislai IV.* Moschis impedire volentibus Electionem.

Quo tempore

2. **E**LECTUS est Serenissimus **AVGVSTVS** jam elapso tempore Electionis, quia expedita legitimè Electione *Stanislai* finita sunt simul Comitiae Electionis, omnesque Palatinatus, Terra, Districtus, valedictione à suo Mareschallo recepta, à Campo Electorali recesserunt, nulla facta limitatione actus Electionis: unde si prior Electio defectuosa fuisset, deberet nova institui Electio, nova Comitiae Convocationis, nova Congregatio Palatinatum, nova extradi ad id Universalia &c.

Respondetur ad II.

VERUM quidem est, quòd impositio *Stanislai* intra tempus Electioni assignatum, malò nostrò facta sit; sed omninò falsum, quòd Constitutione Convocationis præscribatur, datum Electioni tempus, ob quasdam rationes coarctari debuisset. Maxima sanè ratio erat, ut Primas, adhibita tandem fide, quòd Exercitus Russicus jam infra fines Reipublicæ esset, de *Stanislao* (ob quem hæc tempestas exoriebatur) m-

nus cogitans, alium Candidatum, qui vicinis Principibus gratior, Reipublicæ utilior, à legibus non exclusus, ac aver-
tendo periculo par esset, Electori Populo proposuisset: at Primas
Pseudo Electionem præcipitavit, ac si illum tæderet expectatio-
nis Russorum, nimisque serò calamitates, quibus nunc pre-
mimur venirent. Exemplum de Electione *Vladislai IV*: Re-
gis, hoc locò à Paralellario non minùs falsè allegatur: siqui-
dem tempore *Sigismundi III*, Moschi ruperant fædus, quòd
ipsis cum Republica erat; ut itaque vis hostium propelleretur,
expediverat *Sigismundus* exercitum Duce *Vladislao* Filio
suo, ut Constit: An: 1632. testatur. Bellum id vitâ Patris in-
choatum, continuabat *Vladislaus* tum Regius Princeps, to-
to Interregni tempore, ut ex Actis Confœderationis, tum
ex Pactis Conventis *Vladislai* jâ Electi Regi patet. Durabat quo-
què bellum illud cum Moschis, coronato jam Rege *Vladislao*
IV. imò aliquot annis post Coronationem attestantibus
Constit: Regni An: 1633. 1634. 1635. & 1637. Ex quibus
clare liquet, quòd eo tempore Russi non immiscebant se E-
lectioni Regis, neminemquè à Throno excludebant, sed Bel-
lum *Sigismundo* vivente captum, Interregni tempore, ac *Vla-*
dislao regnante prosequiebantur; Quem Russi non Gedani
latitantem quærebant, sed aperto Marte, pro salute Rei-
publicæ decertantem tum experti sunt.

Serenissimus AVGVSTVS Tertius REX, electus est (ut su-
pra diximus) intra spatium sex septimanarum Electioni da-
tum, quod nec abbreviari, nec prolongari posse, plurimæ
Constitutiones testantur. Sed quæritur num autoritas & ac-
tivismus Comitiorum Electionis illi parti Reipublicæ, quæ le-
gibus manifestè prævaricabatur inerat? quàmvis Primatem,
& Mareschalcū factionis suæ Antesignanos haberet: an illi quæ
Pragæ unita, Libertati prospiciens, pro iuribus, legibusquè
Patriæ zelaret, atquè contra omnem violentiam protestaretur?
& certè nemo rationis compos, quæ in quæstione sunt,
scilicet autoritatem, & activitatē Comitiorum, huic non attri-
buet. Nec obest, quòd D. *Rádzewski* Pseudo Electionis Ma-
reschalcus Comitibus valedixerit: id enim fecit, inconsulta sa-
niori Parte Reipublicæ, reclamantibus, & protestantibus Or-
dinibus Pragæ Confœderatis, ac contra præscriptum modò
allega-

allegatarum Constitutionum, eosdem Ordines authorisantium, ut sine quavis novæ Electionis indictione, tempore quod reliquum erat, in plena activitate, cum qua Pragam recesserant, uterentur, bonoque Publico impenderent; quod eos fecisse, Primas cum sua factione dolet. Scimus utiquè D. *Sigismundum III.* sine novis universalibus, ac his solemnitatibus, quas Paralellarius exigit, in suburbio Varlaviensi, quod Cracoviense dicitur, ubi nunc Palatium Regium extat, ritè electum fuisse, postquam factioni in Campo ad *Wolam* Austriacum Principem Regem proclamassent. Vtique p. m. *Dambski* Episcopus Vladislaviensis, post Cracoviensis, Gloriosissimæ memoriæ AVGVSTVM Secundum à saniori parte Reipublicæ electum nominavit; cum jam Cardinalis *Radziejowski* Candidatum Gallum Regem dixisset. Nec ideo tamen Electio AVGVSTI minùs legitima fuisse, quòd ob defectuosam Electionem Galli, nova Electio, nova Comitia Convocationis, nova Congregatio Palatinatum institui, ac nova ad id universalia extradi debuissent, nisi ab aliquo insanæ mentis, dici potest.

In quo loco.

3. *ST*anislaus electus est in loco designato per tot Constitutiones Regni, & novissimè per Constitutionem Comitiorum Convocationis 1733. scilicet in Campo Electorali, sic proprio vocabulo dici solito, inter *Varsaviam* & *Villam Wola*. Vbi ab immemorabili tempore, juxta antiquas Constitutiones, Electiones fieri solent:

In quo loco.

3. *E*lectus est Serenissimus AVGVSTVS ex altera parte *Vistula*, in Campis *Pragen-* sibus sub sylva ad *Villam Kamieñ* dictam, ubi iter publicum promaniis Electoralibus, tabernaculo *Szopæ* seu stuba Senatoria fuit: contra Constitutiones, morem & consuetudines, cum tamen in similibus actibus tempus & locus per Constitutiones Convocationis determinentur, ita ut actus qui extra assignatum lege locum celebratur, nullus seu invalidus sit.

Respondetur ad III.

Falissimum esse, Comitii Electionis immutabilem locum in

Campo ad Pagum *Wola* quibusdam Constitutionibus designari, siquidem Reges, tum adhuc hereditarii, solum Coronationis Actum Cracoviæ fieri voluerunt, liberam ubiquè Electionem Regis, Nobilitati relinquentes. Vndè Majores nostri, post obitum *Stephani Bathorei* (ut alia exempla præteream) deferentes *Szopam*, factione Austriaca laborantem, Civitati Varfaviensi propiùs accelserrunt, atquè in eo loco, ubi nunc Palatium Regium extat, Campum Electoralem formantes, *Sigismundum* Regium Sveciæ Principem, ritè elegerunt. Cum autem ipsis ab adversariis objiceretur, quòd non in solito ac assignato loco, Electionem suam fecissent, responderunt: *Quod omnis locus eo privilegio legitimatur, suamquè legitimitatem habet, cum Viri, ad quos negotia Reipublica propriè spectant, cum magno numero Senatorum, & frequente Nobilitate, servata cujusquè Dignitate pacificè, sine clamoribus, & strepitu armorum consulunt.* Verba hæc ex Patrio idiomate genuinè translata sunt, ex Actis Receptis Varfaviensis An: 1587. desumpta, ubi de Electione *Sigismundi III.* Majores Nostri agunt; atquè objectiones, quæ tùm ab adversariis passim fiebant, diluunt. Exemplum authenticum relinquentes Posteris, pro exigentia temporis & necessitatis imitandum. Antiquius deindè habemus, post obitum *Sigismundi Augusti*, cum *Henricus Valesus* An: 1573. in Campa ad Pagum *Kamionna* eligeretur. Itaque moribus antiquis (cum Campus ad *Wolam* à factionis contra omne jus & fas hostiliter impediretur) in eodem Campo & loco, scilicet ad *Kamionnam*, ritè, legitimè, ac nemine contradicente electus est à Nobis. priscae virtutis imitatoribus Serenissimus **AVGVSTVS Tertius**: non quidem sub *Szopa* (quam Primas. exuri jusserat) sed sub libero Iove, teste, & applaudente Cælo. Non merentur fidem quæ Parallelarius fors e Taberna de Taberna, pro *Szopa* in Nostra Electione habita, benè madidus impudenter scripsit.

A quo Electus.

4. **E**lectus est, quod est essentialissimum, ac omnibus Palatinatibus, nullo prorsus excepto; prævijs omnibus solennitatis.

A quo Electus.

4. **E**lectus est nullo presente Palatinatu, nulla Terra, Districtu nullo, Electus est a paucis ijsquè privatis, nullam ad id à Re-

ratibus, sponte liberè, & cum summo desiderio à sexaginta & quod superat millibus Hominum, ab Electore populo, qui nulli censura obnoxius fuit.

à Republica potestatem habentibus, Electus est à redeuntibus Domum ab Electione in itinere interceptis, per Universalia Dñi, Lesse ignem & ferrum minantia compulsis, alius pretio conductis. Electus est à perjuris, quorum aliqui duabus, aliqui tribus vicibus juraverant non eligendum contra unanimem Reipublicæ mentem, & instructionem plerumquæ Palatinatum, Terrarum & Districtuum, qui non esset Patre & Matre Romano-Catholicis natus, & qui Dominia sua, aut Exercitus extra fines Regni haberet. Electus est à proscriptis, & hostibus Patriæ, partim per Constitutionem Convocationis declaratis, illis qui in Regem eligerent extraneum, & Dominia extra Regnum habentem, partim per Decretum Reipublicæ totius in Campo Electorali, in manifestatione contra Moschorum invasionem concepta, latum; quod per illos metipsos, qui adhaeserunt Moschis circa Electionem Serenissimi AVGVSTI subscriptum fuit: quod quidem Decretum extenditur non solum ad illos, qui Exercitum Moschoviticum introduxerunt, sed etiam omnes illi, qui ipsis Moschis in posterum adhaesissent, per Decretum illud declarati sunt hostes Patriæ, capita invindicabilia &c. Illud etiam animadvertendum est, quod cum è Majori Polonia nemo prorsus

sus esset, qui Electioni assisteret,
 duo Adolescentuli Działynscii,
 qui in Scholis Varsaviensibus o-
 peram literis navabant, ad actum
 hunc assumpti sunt, & quod ma-
 gis adhuc mirandum est: Potoc-
 cius septennis infans defuncti Il-
 lustrissimi Potocki Mareschalli
 Curiae Regni Filius, ad subscri-
 bendum Actui Electionis invita-
 tus & adductus fuit, ut scilicet
 è Domo Potocciana aliquis par-
 tibus Electoris Saxoniae adhaerere
 credatur, dum hujus Infantis
 Nomen inter alias subscriptiones
 legetur.

Respondetur ad IV.

IN narratione nostra, ac responso ad I. punctum hujus Pa-
 rallelæ, sat ostendimus qualis fuerit PseudoElectio *Stani-*
slai, eique longè dispar Electio Serenissimi AVGVSTI Ter-
 tii, REGIS ac Domini Nostri Clementissimi, quem Ordines
 Reipublicæ legitimè, & in maximo numero Nobilitatis con-
 gregati, plenaque activitate usi, ac omnem potestatem ad id
 habentes, nemine contradicente, nec cogente, ritè, legiti-
 mè, ac in plena libertate elegerunt; posteaquàm *Stanislaus* vi-
 lipensa tot Senatorum, ac plurimorum Palatinatum contra-
 dictione, reclamatione, ac protestatione, præpotentiâ Prima-
 tis violenter, scandalosè, ac cum monstrosa Legum & Liber-
 tatis oppressione, in maxima deinde scissione obtrusus, nomi-
 natus ac publicatus, nullatenùs verò ab omnibus Palatinati-
 bus, Terris, & Districtibus, multò minùs à tota Republi-
 ca electus fuisset. Ita ut quæcunque à Parellelario, hòc locò
 studiosè finguntur, nempe quòd Serenissimus AVGVSTVS,
 à nullo presente Palatinatu, nulla Terra, Districtu nullo, à pau-
 cis, &que privatis, nullam ad id à Republica potestatem habentibus,
 a redeuntibus Domum, ab interceptis in itinere, pretiò conductis
 &c. electus sit, nulla jam egeant refutatione; cum ex supra-
 dictis

dictis abundè pateat, quàm graviter mentita est iniquitas si,
bi. Nec in reliquis majorem fidem mereretur Paralellarius,
præsertim quòd Nobiles Vniversalibus literis Illustrissimi de
Lesse Generalis Copiarum Russicarum Ducis *ignem & ferrum*
minantibus ad eligendum AVGVSTVM cogeantur, utique
producat illas, si sibi credi vult; sed hæc responsioni nostræ
ad ultimum Articulum Paralellæ, quò eidem Generali gravi-
ora malitiosè objicit, reservamus. Cùm autem hoc locò sui
impotens Paralellarius, acerbiori censura Ordines Reipubli-
cæ perstringat, ac indignationis suæ omne virus evomens,
Electorem Populum, *proscriptos, Hostes Patriæ, perjuros & Ca-*
pita invindicabilia, injuriosissimè appellat, eò, quòd Serenissi-
mum AVGVSTVM, non utroquè Parente Catholico natum,
Dominia sua & Exercitus extra fines Regni habentem, atque, ut
factio illa prætendit, Extraneum elegerit: idque contra fi-
dem juramenti, ac deinde contra Decretum Comitiorum Con-
vocationis, quò prætensa exclusio illa statuitur, & quòd
non dicit, intelligi tamen vult, usurpationem *Stanislai* constan-
ter respuerint: ac tandem quòd Moschis adhæserint. Vide-
amus impudentiam hominis, brevibus indagaturi, unde illa
aversio Ordinum à *Stanislao*, ut deinde faciliùs intelligamus,
quid persuaserit, ut Serenissimum AVGVSTVM eligerent
Regem. Contra *Stanislaum* non ego, sed loquantur leges, ac
Constitutiones Regni, An: 1593. 1607. 1609. Privilegium *Sigi-*
smundi Tertii An: 1637. Item Constitutiones Ann: 1662. 1667.
1670. 1703. Confederatio Sandomiriensis 1704. Constitutio-
ne Anni 1710. confirmata, ac tandem Constat: Ann: 1717. &
1718. quarum antiquiores securitati Electionis caventes, eum
qui vivente REGE, Thronum aliquando usurparet, violenter
ascenderet, vel ambiret, ipso facto Hostem Patriæ, Infamem,
ac Regiò fastigiò perpetuò indignum decernunt: Recentio-
res autem *Stanislaum*, ut qui in vita Serenissimi gloriosæ memò-
riæ AVGVSTI II. legitimi Regis, Potentiâ Exoticâ adjutus,
Regnum invaserat; ceu hostem Patriæ, Rebellem, violentum
Usurpatorem, ac perpetuò ineligibilem disertis verbis damnant.
Hunc deinde vel ipsa Convocatio Varsaviensis ultima, à Regia
dignitate implicite excludit; si enim Nobilis jure victus Ele-
ctioni interesse prohibebatur, à porciò certè, lure victus in
Regem eligi nullatenus potuit. Intelligebant præterea Ordines

nes omnia studia Primatis eò collimare, ut REX non qualis dignitati Reipublicæ convenit, tuendis Legibus sufficit, atque ad colendam cum Vicinis amicitiam desideratur, à Nobilitate eligeretur; sed qui ejus obtemperans voluntati, faceret quod juberet, pro majori Domûs suæ incremento, & depressione æqualitatis. Quod sequenti tempore apparuit, cum Electum suum coëgit, ut *Poniatowski* Masoviæ Palatinò summa Militiæ Præfectura contra Leges exauctoratò, eam dignitatem *Pozzicio* Palatino Kijoviæ conferret. Erat præterea Reipublicæ suspecta vetus amicitia *Stanislai* cum Turcis, quorum protectionem, cæso ad *Plotavam* Svecorum Exercitu, Regno pulsus imploraverat, & obtinuerat: nè forte aliquando, sollicitante *Gallo*, arma Reipublicæ Gentilibus conjungens vicinos Principes aggredieretur, Patriamque exitioso bello exponeret. Vidimus siquidem quantum factio *Stanislai* in Potentia Turcica confidit, cum enim Legatus Portæ à Svecia rediit, tempore Comitiorum Electionis Varavia transiret, Primas & Palatinus Masoviæ omninò persuadebant eidem Legato, quatenus publicè declararet ingressum Copiarum Russicarum repugnare Tractatui Pruthensi, & esse manifestam infractionem pacis, nec jam Portam Othomannicam posse, quàm indicare bellum Russis; sed Legatus cum hoc fine ad Primatem invitatus esset, prudenter respondit, quòd si talia injussus diceret, nec Primas, nec omnes Magnates impedirent, quò capite non plecteretur. Tractatus deinde Varaviensis cum aliquo Principe sibi Confæderato initus, speciali articulo, Dissidentibus plurima indulgens, periculum Religionis Orthodoxæ indicabat à Candidato, qui aliquando privatum commodum, integritati Fidei prætulisset. Maximè autem Civium animis inhælerant vicinorum Principum remonstrations, quibus Primatem (ut jam diximus) avertere nitebantur à promotione illa, nè fortè bello, multisque ærumnis Patriam involveret. Hæ erant rationes, ob quas Ordines à *Stanislao* abhorrebant. Ast cum Primati *Stanislaus* ita placuisset, ut violatis Legibus (quas supra memoravimus) & oppressa Libertate cum Regem, quem anno 1704. ceu hostem Patriæ, ac perpetuò ineligibilem ipsemet ejuraverat, despoticè nominaret, non modò intollerabile jugum liberæ Genti imponens, sed etiam Rempublicam periculo belli, quod ab

Exercitu

Exercitu Rulsico, jam tum in Podlachia existente, atque in auxilium Legum & Fæderum, quæ tum à prævaricatoribus, & oppressoribus illis, impunè violabantur, & si à nemine vocaretur, festinanter imminerebat, evidenter exponens: cogitabant Ordines de eligendo Rege, qui tantis periculis par esset, nempe qui Rempublicam à tam contumeliola impositione vindicaret, Regnumque à militis externi incommodis liberaret. Cùm autem è Nostreis nemo, in hacce rerum situatione Regni Diadema exambiret, quòd præpotentiæ *Stanislao*-Primatialis factionis, ad hæc Turcica & Tartarica auxilia, sibi præstò fore gloriantis, viribus inferiores essent: vel quòd Respublica Exercitum Rulsicum, Hostem suum apud nos quærentem, diutiùs ferre deberet, aliquo ex nostris electo, qui usurpationem *Stanislai* minùs potenter propulsaret: Ac tum omnium animis obvenit Serenissimus AVGVSTVS REGIVS Poloniæ Princeps, duodecies Regio *Iagelonum* Sanguini conjunctus, sicut patet ex Schemate infra adjuncto, sub Litt: A. unde non extraneus (quàmvis prætensa exclusio nihil operetur) Princeps omnibus virtutibus ornatissimus, potentiâ autem, & opibus, cuius periculo par. Hæc sunt motiva, ob quæ Ordines fasces Regni Principi huic detulere; tum quòd plerisque grata memoria maximorum in Rempublicam meritorum AVGVSTI Secundi inhæreret.

Quomodo autem exclusio illa, scandalosis juramentis innixa steterit, in superiori narratione nostra fideliter recensuimus. Iam probet Paralellarius, quòd Ordines Moschis adhæserint, & certè deficiet, nisi innocentes convincere velit, eò, quòd unà cum *Stanislao* & factione ejus Gedanum non confugerint: ac si Civitas illa totam Rempublicam capere posset. Cæterùm, non est adhærere, cùm Superiori Potentiæ non insultamus, cui demùm communis nobiscum hostis est *Stanislaus*; Nobis quidem; quia liberum Regnum, à quo lege publica in perpetuum exclusus est, invadere & usurpare contendit. Quæ autem Rulsis inimicitia causa sit? Gedano jam propinquiore, Paralellario dicant.

Reliqua duo mendacia refalluntur manifestatione publica Ordinum Regni, contra oppressionem Primatiale[m] die 14.

G

Septem.

Septembris facta: tum Actis Electionis, atque Confæderationis nostræ, quibus eadem manifestatio præfixa est: ubi numeret Paralellarius, quot nam Nobiles, præter *Dzialynscios* è Majori Polonia, Electioni AVGVSTI interfuerint, & inveniet plurimos primæ distinctionis Viros, totidemquæ impudentiæ suæ testes. *Dzialynscii* nunquàm Varfaviæ literis operam dabant, ut quo pro Electione prima vice venerant. Natu majorem jam diu prætextam exuisse, Pataellarius judicasset, si in publico Nuntiorum confessu, maturè & quæ Viros decent differentem audijset. Nec veriùs est, iisdem Actis fabulam refellentibus, *Potoccium* Illustrissimi olim *Mareschalli* Curia Filium Electioni Serenissimi AVGVSTI Terti subscripsisse; septennes enim pueros, Consilio Primatis, ut qui puerilia agit, relinquimus. Is Infans certè septennis, legitur in Actis Convocationis inter Consiliarios ad latus Primatis tum Interregis officio fungentis, à Republica designatos, quò vel ex hoc merito summis falcibus ætate majoribus propior sit *Potoccius*.

A quo nominatus.

5. Stanislaus nominatus est à Celsissimo Theodoro Potocki Archiepiscopo Gnesnensi Primate Regni, cui per Leges Regni per Bullas Pontificias, & specialiter per Constitutionem Comitiorum Convocationis, juramento Episcoporum firmatam, competit expressè, privatirè quo ad omnes alios Episcopos, jus nominandi Regem: ita ut omnes alij Episcopi sub juramento, & pænis à nominando Rege excluduntur: imò per Bullam Sixti Papæ V. si quis Rex à quocunque alio, non à Primatu Regni fuerit nominatus, non tantum Episcopus ita nominans incurrit pænas in dicta Bulla expressas sed etiam ejus Nominatio nulla, & irrita declaratur.

A quo nominatus.

5. Serenissimus AVGVSTVS nominatus est ab Episcopo Poseniensi Holsio (non Primate) contra juramentum illius generale tanquam Senatoris, quo noxia Reipublica obligatur avertere. Ille autem per suam nominationem extrema mala Reipublicæ. Libera Electioni vulnus, Statùs & Legum everfionem, Sanguinis humani effusionem, devastationem Regni, opressionem pauperum, nec non immunitatis Ecclesiasticæ, violationem & bonorum illius direptionem induxit. Contra juramentum generale in Comitij, Convocationis præstitum non eligendi Regem extraneum, aut habentem Dominia sua extra Regnū, contra juramentum

tum speciale ab omnibus Episcopis
in dictis Comitibus emisum, non
involandi in jus Primatiale nomi-
nandi Regem, unde Serenissimus
AVGVSTVS Nominatus est à
tali, qui per nominationem suam
triplex juramentum violavit. Res-
cte additur quòd hæc Nominatio
proceſſerit ab illo, ad quem exten-
ditur ſupraſcriptum Decretum in
manifestatione totius Reipublicæ
latum, & ab ipſomet Nominatore
ſubſcriptum.

Respondetur ad V.

Fatemur *Stanistaum* à Celsissimo Primæ nominatum fuiſſe;
ſed impositivè, & per ſummam liberi Vero oppreſſionem,
ut ex ſupradictis patuit, unde temeritas Primatis Bullâ *Sixti*
V. Papæ minimè authoriſatur. Hujus enim verba ſunt *Ad*
collendum verò diſidii, & ineſtini belli periculum, nullus Epi-
ſcoporum & Prælatorum, contra jus Archiepiſcopi poſt renunciatio-
nem ab eo factam, ſcilicet de Perſona Catholica NB. SERVATIS
REGNI STATVTIS, ET CONSVETVDINIBVS in Electione Regis,
audeat nominare &c. ac ſi diceretur, quòd nullus Episcoporum
hoc jus Primatiale uſurpare poteſt, dum Primas *Servatis Re-*
gni Statutis, & Conſuetudinibus, Regem jam nominavit. Si
autem ſecus factum ſit, ſcilicet cum Primas libertatem vetan-
di Statutis Regni firmatam, non obſervans, imò oppri-
mens, aliquem in ſciſſa Reipublica impositivè & violenter
nominavit, liberum eſſe reliquis Episcopis, præfertim acce-
dente conſenſu Ordinû Reipublicæ, alium Regem nominare.
Explicatio hæc omnino admitti debet, tum quòd verba, quæ
ex Bulla *Sixtina* annotavimus, diſertè velint nominationes non
aliter, quàm *Servatis Regni Statutis, & conſuetudinibus* à Pri-
matibus fieri. Quæ enim abſurda inde ſequerentur, ſi quis il-
lud ita intelligendum eſſe exiſtimaverit, ut ad ſolum Archiepi-
ſcopum Gneſnensem, omnem in his poteſtatem ita reſtrictam
eſſe vellet, ut nullo caſu, alium quemquam, id facere poſſe af-
firma-

firmaret : sequeretur certè, quòd Primates impunè possent concessio sibi jure abuti, & Regem pro libitu, Legibus Patriis suis dequè habitis imponere. Ac quòd tot exempla doceant Episcopos nominasse Regem, postquam Primas jure suo abusus esset. Ita *Dabski* Episcopus *Vladislaviensis*, Cardinale *Radziejowski* Gallum publicante, *AVGVSTVM* Secundum nominavit. *Stanislaus Karnkowski* tum Episcopus *Vladislaviensis* contra *Vehansium* Primatem *Maximiliano Austriaco* addictum, nominavit *Stephanum* Regem. Si itaque illi Episcopi, impositioni Primatiali strenuè resistentes, nominarunt, quare Illustrissimus Episcopus *Posnaniensis* (quem præter Romanam decisionem pro nullitate juramenti in Convocatione violentiùs exacti, abusus Primatis relevabat) *AVGVSTVM* Tertium nominare non potuisset ? Coeterum qui vult esse censor, purget se crimine primò: Turpe est in alieno oculo festucam observare, & in suo trabem non videre, suaque crimina in alios retorquere. Vtique Celsissimus Primas, contra juramentum Senatorium, quòd noxia à Republica avertere tenetur, per violentam impositionem *Stanislai*, extrema mala Patriæ, liberæ Electioni vulnus, Status everSIONem, aliasque calamitates, quæ hic temerè Illustrissimo Episcopo *Posnaniensi* imputantur, induxit. Vtique violatò juramentò Confæderationis *Sandomiriensis* *Stanislaum* hostem Patriæ in perpetuum ineligibilem obtrusit. Vtique contra Juramentum suum in Convocatione de non nominando alio Rege quàm qui de consensu omnium ritè & legitime eligeretur, *Stanislaum* in scissa Republica nominavit, ac ideò ter perjurus meritò censendus est.

Quomodo.

6. *E*LECTUS est *Stanislaus* cum omnimoda Reipublica libertate, sine ullo Exercitu vel armis, quæ aliquem cogerent ad dandum alicui Candidato suffragium. Electus unanimi omnium, qui erant in loco Nominationis consensu, nemine prorsus contradicente:

Nam

Quomodo.

6. *M*odus Electionis Serenissimi *AVGVSTI*, fuit in summa coactione, namquè cincta fuit numerofo Exercitu, fortibus utpotè armatis persuasionibus extorta, quomodo enim fieri potuit ut esset libera, cum adeò pauci isque privati Conci-

ves

Nam & Dominus Kaminski, qui se capit in loco Nominationis opponere, ad amicales remonstraciones, & persuasiones ultro benevolè & sine minima impetitione in eodem loco & tempore à contradictione recessit, & ipse Vivat Stanislaus inclamavit. Capitaneus Opocinensis qui pridie Electionis recesserat ab Elector ali Campo scripsit literas, quibus exprimit suam lætitiā de felici & optata Electione, Serenissimoque Electro gratulatur. Cateri postridie Electionis ad eundem Electum accesserunt salutationis & submissionis exhibenda causa:

ves per quadruplicem sensum in favorem quatuor Candidatorum divisi, per Confederationem electuri Regem, pro parte Serenissimi AVGVSTI non nisi per Generalem Lesse, uti summa auctoritate utentem, determinati, eodemque Generali primò nominante & proclamante Serenissimum AVGVSTVM, non tam libenter, quàm reverenter eidem Electioni annuerint, uti patet ex originalibus literis ejusdem Generalis Lesse ad Dominum Osterman scriptis, in quibus inter alia: hæc de verbo ad verbum habentur: DOMINOS POLONOS inter se dissidentes de Candidato, partim persuasione, & pollicitationibus, plurimum verò minis, & terrore adlegi, ut eligerent Electorem Saxonie, qui satis potens erit & seipsum in Throno, & suos Electores manu tenere.

Responderetur ad VI.

SVpradiçtis jam iatis probavimus, qualis fuerit PseudoElectio Stanislai, scilicet coacta, violenta, sub armis factionorum liberam vocem verandi supprimentibus, in scissa Republica, tot Proceribus & Palatinatibus contradicentibus & protestantibus extorta, ut eadem hõc locò repetere fastidio sit. Innuir Paralellarius, quòd D. Kaminski tempore Nominationis se opposuerit, tum quòd ad persuasionem amicorum, statim à contradictione sua recesserit: sed hæc ideò fingit, ut rectè sentientibus ac si tum liberum vero vim aliquam

H

& pon-

& pondus suum habuisset: Scimus enim quàm fortes fuerint persuasiones in Campo Electorali, cùm in illo factionis æstu nec hiscere quidem liceret contra Candidatum Primatiale. Falsissimum deindè est Illustrissimum *Malachowski* Capitaneum *Oporznensem*, qui è Campo Electorali cum Nobilitate signa sua sequente, Pragam abiens, contra Pseudo Electionem protestatus fuerat, ab hacce contradictione sua recelsisse, atque literis *Stanislaum* agnovisse, siquidem coram Actis Castri Cracoviensis contradictionem suam publica Manifestatione die 11. Ianuarii 1734. data approbat, nullasque literas usurpationi succedentes scripsisse assecurans, Serenissimum AVGVSTVM Tertium Regem ac Dominum suum agnoscit. Hæc de Illustrissimo *Malachowski* fingens, sibi malé conscia factio *Stanislai*, disertè fatetur, fuisse contradictionem; si ergo fuit, non debebat certè nominari *Stanislaus* stante vel illa sola contradictione; Eam autem nullatenus revocatam fuisse testatur Protestatio Cracoviensis nuper facta, & Manifestatio Ordinum de die 14. Septembris 1733. cui dictus Illustrissimus *Malachowski* subscripsit: unde Pseudo Electionis, & Nominationis *Stanislai* imbecillitas, etiam ipsius partis adversæ confessione demonstratur, ut cæteras contradictiones sub silentio præteream.

Objectiones, quas contra Legitimam Electionem Serenissimi AVGVSTI III. Paralellarius facit, ultra refellere, æquè tædium esset: Siquidem modum Electionis Nostræ nullo contradicente, nullaque vi cogente, non sub Confæderatione (quàm post Electionem protectione Majestatis & libertatis coaluisse Acta testantur) liberè, & concorditer peractæ, superiùs dictis, satis legitimavimus. Restat tantùm, ut Calumniatorem mendacii convincamus, in eo, quòd fingit Illustrissimum de *Lesse* Generalem Copiarum Russicarum Ducem, per Unversalia sua ignem, & ferrum minantia, Nobilitatem cõégisse ad Electionem Serenissimi AVGVSTI, Eumque Regem summa autoritate proclamâsse: Quod ipsum quadam Epistolâ dicti Generalis, ad Illustrissimum Comitem *Ostermann* Vice Cancellarium Russiæ, ac si scripta (quam interceptam fuisse credi vult) probare contendit. Ad hæc respondeo, neminem vidisse hujusmodi Unversalia, nec Illustrissimum

mum *Lesse* ullatenus libertatem Electionis, vi aliqua aut com-
 minatione perturbâsse, imò remotiùs à Campo Electorali Ca-
 stra sua locâsse, quò liberiùs Ordines, Regem qualis placeret,
 concordibus votis eligerent; quàmvis tamen, ex mandato
 Aulae suae amicè suasset, quatenus Ordines, compositis ad
 unionem animis, Electionem, *Stanislavicâ* legitimiorem, pro
 bono Reipublicae peragerent, nullam praecisam determinatio-
 nem faciens, ut Serenissimus AVGVSTVS omninò eligatur.
 Falsitas praetensae Epistolae, huic puncto annexae, ita manife-
 sta est, ut dubitari nequeat, quod ad labefactandam legitimi-
 tatem Electionis nostrae (quam ceu sub Armis exoticis factam
 à rerum ignavis censi volunt) commentum id malitiosissi-
 mum factionis adinvenierint. Siquidem Illustrissimus Genera-
 lis *Lesse* statim eadem die nempe 5. Octobris, qua Electio
 facta erat, scripsit Praga ad Serenissimam Authocratricem
 Russiae, nuntiando de felici successu Electionis Serenissimi
 AVGVSTI, scripsit quoque alteram Epistolam ad Illustrissimum
 Vice Cancellarium *Ostermann* de tenore tali. *Excellentia Ve-*
stra dignabitur ex relatione mea ad Conclave Imperatorium trans-
missa, ad quam (ob brevitatem temporis, plura scribere non va-
lens) provoco, situationem rerum, quae hic aguntur cognoscere. Ho-
die post meridiem, intra quartam & quintam horam, medio milita-
ri hinc ad Grochoviam, ubi olim Henricus Valesius è Gallia e-
lectus fuerat, Magnates Polonia nomine Reipublica unanimiter de-
clararunt Regem, Serenissimum Regium Principem Electorem Sa-
xoniae. Quod Excellentia Vestra deferre nolui intermittere, per-
manens &c. Talis erat Epistola ad Illustrissimum *Ostermann*,
 quam unâ cum relatione supradicta Domino Maiori *Geheym*
 ferendam dedit: utraque autem expeditio hæc Petropolim ad-
 venit, testante responso Illustrissimi *Ostermannij*, ipsoque li-
 terarum latore *Geheymio*, qui salvus rediit reportatò mille Ru-
 blorum præmiò pro tam grata notitia. Præter has literas,
 nullas iam ad *Ostermannium* Generalis *Lesse* super hanc rem
 expedit. Unde copia illarum, quas Paralellartus operi suo
 adjunxit, falsissima est, atque figmentum ad decipiendos ho-
 mines mala fide excogitatum. Scripserat deinde idem Ge-
 neralis aliam Epistolam ad solam Serenissimam Authocratricem
 Russiae, quâ, nulla prorsus interjecta mentione de re-
 bus nostris, exponebat nonnulla transitum Vistulae concer-

nentia, hanc autem Epistolam à Domino *Pociey* interceptam fuisse, unà cum sub Officiali eam deferente certum est. Quòd de quatuor Candidatis Paralellarius dicit, pro nobis dicit, id enim attribuit Electioni nostræ, quod natura Electionis exigit, jam verò Pseudo Electioni *Stanislai*, cum gravi libertatis oppressione, defuit. Nos è quatuor Candidatis in unum nempe Serenissimum AVGVSTVM III. unanimiter convenimus: Illi autem scilicet Primas, & quotquot factioni ejus adhærent, nullò Candidatò admisso, *Stanislaum* per summam vim obtruserunt. Qui vel ipse de subsistentia, realitate, ac legitimitate Pseudo Electionis suæ dubitans, mavult ad priorem usurpationem redire: Siquidem in quibusdam literis publicis, non fatetur se liberis suffragiis electum fuisse, sed Regni falces, ac si diu debitos resumpsisset dicit: neque etiam *Electi* Regis titulo, ut leges jubent, sed Regis, ceu jam Coronatus fastuosè utitur, nescio tamen ubi locorum regnaturus.

Iam judicio Orbis subsit, quàm mendax sit illa Paralella Gedanensis, quam Author simplicitate verborum studiosè affectata, ut eò melius malitiosissimas fictiones obvelaret, compositam, publico obtrudit, & genuinam, conscientiosam, veramque credi vult.

Miror, quare Paralellarius pro majori affirmatione falsitatum, quibus narrationem suam replevit, famosum testimonium illud septem Episcoporum, de die 17. Septembris, pro Electione *Stanislai* datum, non allegaverit? quamvis instrumentum illud operi suo aliquam fidem adstruere, imò Pseudo Electionem contra obiectiones, quibus passim impugnatur, legitimare videtur. Quis enim tantis Testibus non crederet? quorum Præsulei sanctimonia characteris, & præcipua in Republica auctoritas publicam fidem habet, omniumque æstimationem meretur. Nec recogitanti alia ratio occurrat, nisi quòd Paralellarius testimonii hujus auctoritatem ulteriori defensionis iniquæ causæ suæ reservavit, vel ceu manifestè factum consultò suppressit. Siquidem notorium est Illustrissimos ac Reverendissimos DD. Vilnensem, Varmiensem, Chelmensem, & Livoniæ Episcopos, ea die quâ Celsiss. Primas *Stanislaum* nominaverat, Campum Electoralem non adivisse

divisse, sed Varſaviæ in Reſidentiis ſuis permanſiſſe. Illuſtriſſimus autem p. m. Epicoꝓus Cheſmenſis tum Pragæ erat Proteſtantibus reſeditum actu ſuadens, cùm non expectato reſeditu ſuo ac aliorum, qui ipſi adjuñcti erant, violenta impoſitio illa, machinarum bellicarum repetitis fulminibus publi- caretur. Imò à nonnullis fide digniſſimis Viris aſſeritur nec Illuſtriſſimum Epicoꝓum Kijoviæ actui illi interfuſiſſe, ſed au- dito Varſaviæ reboatu tormentorum tum demum ad Cam- pum feſtinâſſe. Quid itaque de Teſtibus his ſentiendum eſt, qui vel ipſi violentiam factionis adjuvârunt; vel Proteſtantes, ut dato conſenſu ſuo redirent, invitârunt; vel in Campo E- lectorali non adfuerunt, remque prout acta eſt non viderunt, Proteſtationes, & Contradiçtiones tot Procerum, & Nobili- um audierunt, vel non ignorarunt; ac omnia violenter acta fuiſſe viderunt; nihilominus tamen Electionis & Nomina- tionis actum liberè unanimiter, nemine contradicente expedi- tum fuiſſe, ſub fide, honore, & conſcientia, audacter teſtan- tur, & fabulam illam de Nobili *Kamiński* recoqvunt, ac ſi in Campo Electorali omnes præſentes fuiſſent, cujuſvis ju- dicio relinquo; tum an *Stanislaus Leſiezyński* tot Conſtitutio- nibus pro hoſte Patriæ, & in ævum ineligibili declaratus, nec hujus maculæ, & æviternæ incapacitatis aliquam aboli- tionem habens per violata jura legelque præpotentiâ Pri- matis, aliorumque factionum obtruſus: an Sereniſſi- mus AVGVSTVS Tertius, liberrimis ſuffragiis Electo- ris Populi, juxta Leges & Conſtitutiones ritè, legitime, & concorditer Electus, & Nomina- tus, ad Thronum Poloniæ potior ſit.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
1892

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY